

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2009

Michal Adamec

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

Problematika domácího násilí – její řešení ve městě Brně

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce

PhDr. Alena Plšková

Vypracovala:

Michal Adamec

Brno 2007

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Problematika domácího násilí – její řešení ve městě Brně“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 16.04. 2009

.....

Michal Adamec

Poděkování

Rád bych zde vyjádřil poděkování vedoucímu mé práce PhDr. Aleně Plškové za metodickou pomoc a velmi cenné rady, které mi poskytla při vypracování této práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Denisi Adamcové za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce a které si nesmírně vážím.

Děkuji

Michal Adamec

Obsah

Úvod.....	6
1. Charakteristika domácího násilí	8
1.1 Příčiny vzniku domácího násilí	8
1.1.1 Komunikace jako zdroj a příčina násilí.....	10
1.2 Druhy a formy domácího násilí.....	13
1.2.1 Základní druhy násilného jednání	14
1.2.2 Stalking	15
1.2.2 Formy násilného jednání.....	18
1.3 Fáze domácího násilí.....	19
1.4 Mýty o domácím násilí v podmínkách ČR	22
2. Trestněprávní problematika domácího násilí	24
2.1 Ochrana před domácím násilím v zákoně o Policii ČR	24
2.2 Ochrana před domácím násilím v zákoně o přestupcích.....	26
2.3 Ochrana před domácím násilím v trestním zákoně	27
2.3.1 Znalecké posudky z oboru psychologie a psychiatrie	29
3. Praktický přístup k domácímu násilí v Brně	31
3.1 Vznik skupiny „Domácí násilí“	31
3.2 Hlavní úkoly a cíle skupiny DmN	32
3.4 Organizace činnosti skupiny domácí násilí	34
3.5 Případy domácího násilí na území města Brna v období od 1.1.2007 do 31.12.2008.....	35
3.5.1. Případy prověřovaných trestných činů.....	36
4. Interdisciplinární spolupráce v řešení problematiky domácího násilí ve městě Brně	39

5. Kazuistika	43
Závěr	47
Resumé	49
Anotace	50
Použitá literatura.....	51
Přílohy	54

Úvod

Domácí násilí – tímto pojmem „se označuje fyzické, psychické a sexuální násilí mezi partnery, které se odehrává v soukromí, je opakované a má eskalující tendenci. Zahrnuje veškeré násilí, které probíhá za zdmi domova. Může směřovat nejen k partnerům a manželům, ale i ke starým lidem, dětem a zdravotně postiženým. Vyskytuje se v případech, kdy lze konstatovat nerovnováhu moci.“ (Bílý kruh bezpečí)

Domácí násilí je široce rozšířený a zároveň nejméně kontrolovaný druh násilí představující společenský problém, se kterým se nepotýká pouze Česká republika, ale dosahuje i celosvětového rozměru. Byť jde o závažný celospolečenský fenomén, je domácí násilí považováno spíše za okrajový problém naší společnosti. Změna nastala až v posledních letech, kdy u nás dochází k postupné medializaci a informovanosti veřejnosti.

Jako příčiny vzniku domácího násilí je nejčastěji uváděn alkohol, dále povahové vlastnosti partnera, či duševní porucha, nebo vyústění domácích neshod. Násilná osoba, stejně jako oběť, mohou pocházet z kterékoliv společenské vrstvy, na dosaženém stupni vzdělání, náboženství anebo příslušnosti k určitému etniku nezáleží. Je zde rovněž předpoklad souvislosti mezi násilnickým chováním a týráním násilníka v jeho dětství. Z praxe vyplývá, že v 90ti % případů se bohužel svědky domácího násilí stávají děti. Tyto jsou buď přímým svědkem násilných scén mezi rodiči nebo odezírají problem mezi rodiči a snahu rodičů o překrucování skutečnosti, anebo též registrují tělesná zranění jednoho z rodičů.

Vše, co na světě vzniká, není bez příčiny, proto je třeba si položit otázku, co je příčinou vzniku domácího násilí? Je to společenský problém nebo projev lidské krutosti? Odpovědi na tyto otázky hledejme sami v sobě a budiž nám k tomu dobrým průvodcem ohlédnutí do dávné minulosti, kde vládlo mezi lidmi právo silnějšího, jako právo nejmocnější. Potřeba moci a ovládnout jiného slabšího člověka a trochu nízkým

způsobem si dokázat, že na to mám, přetrvává však dodnes. Za násilím se skrývá zbabělost, nedostatečné sebevědomí a strach. To také vysvětluje, proč jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí ženy, děti a senioři.

Cílem mé práce bylo zpracovat dané téma, vzhledem ke stanovenému rozsahu stručně, ale tak, aby byly popsány podstatné body týkající se problému domácího násilí, tzn. pojem, příčiny vzniku a fáze vývoje, kterými prochází a které se bez vnější pomoci stále opakují v bludném kruhu. Obsah práce je dále zaměřen na shrnutí současné legislativní ochrany v oblasti domácího násilí. A neméně pozornosti jsem věnoval i praktickému příkladu řešení problematiky prezentovaném na činnosti specializované skupiny Policie České republiky při Službě kriminální policie a vyšetřování, jejíž činnost jsem doplnil statistickými údaji z šetřených případů domácího násilí ve městě Brně za období roku 2007 a 2008. Cílem mé práce bylo především poskytnout základní informace o problému a příčinách jeho vzniku, nastínění současných možností legislativy a její praktické využití při práci Policie České republiky ve městě Brně na vytvořeném modelu specializované skupiny Domácí násilí a interdisciplinární spolupráce.

1. Charakteristika domácího násilí

Výkladů domácího násilí existuje několik a jeden z možných je ten, že se jedná o vědomé fyzické, psychické, sexuální či ekonomické týrání mezi osobami blízkými, ať už mezi dospělými partnery, ostatními členy rodiny na dětech nebo také násilí páchané uvnitř rodiny na seniorech nebo dětmi na rodičích, ke kterému dochází v opakujících se intervalech v soukromí za zavřenými dveřmi zpravidla mimo zraky veřejnosti, přičemž intenzita násilných incidentů má eskalující tendenci.

Domácí násilí nejsou jen ojedinělé incidenty, jedná se o soustavnou a vědomou činnost ze strany násilné osoby vůči oběti, kdy zpravidla začíná útoky proti lidské důstojnosti, stupňuje se útoky proti lidskému zdraví a v konečné fázi může skončit i útokem na lidský život. Oběti takového násilí pak zcela nebo částečně ztrácí schopnost sama řešit narušený vztah a zastavit opakující se násilné akty, které se pak stávají součástí jejich běžného života.

1.1 Příčiny vzniku domácího násilí

Příčina domácího násilí není jednoduše a jednoznačně stanovitelná, protože je podmíněna mnoha faktory. Obecně lze říci, že základním vlivem na vznik domácího násilí je určitá nerovnost ve vztahu. Od konce sedmdesátých let se zejména v angloamerické kriminologii hledají příčiny vzniku domácího násilí, které byly postupně shrnuty do čtyř základních teorií:

1. Individuálních faktorů, které spočívají ve vnitřní psychice obou partnerů, specifických rysech osobnosti každého z nich, případně psychopatologii osobnosti. Individuální teorie se soustřeďuje na poznání psychiky, individuality

osobnosti a psychopatologii obou partnerů. Avšak žádné faktory, které by objasnily týrání partnerek či partnerů, nebyly nalezeny.

2. **Sociálně-psychologických faktorů** jako jsou zážitky v dětství, které vyúsťují v mezigenerační přenos intimního násilí. Některé výzkumy naznačují, že ženy, pokud se vymaní z násilného vztahu, se dalšího násilného vztahu vyvarují. Naopak muži spíše inklinují k opakovanému soužití s násilnou partnerkou; sociálně-psychologické teorie zkoumají psychologické charakteristiky osobnosti spolu se sociálními proměnnými.

3. **Sociálně kulturních faktorů**, které příčinu domácího násilí nalézají v sociálně strukturované nerovnoprávnosti, kulturních postojích a normách, které ovlivňují rodinné vztahy. Sociálně kulturní teorie vysvětluje výskyt domácího násilí sociálně strukturovanou nerovnoprávností, kulturními postoji a normami ve vztazích v rodině.

4. **Feministické teorie** naskýtají sociálně kulturní vysvětlení týrání, především žen. Jde o jistou snahu kontrolovat, s kým se žena stýká, k čemu může mít přístup, co může a nemůže dělat. Toto týrání není o manželských konfliktech nebo o ovládnutí hněvu, ale o potřebě uplatnění moci.

Obecně lze říci, že k domácímu násilí vede vztahová nespokojenost, negativní hodnocení partnerova/partnerčina chování, nevyrovnané mocenské rozložení sil, konfliktní životní styl s častými rozepřemi a útoky vedoucími ke snižování sebeúcty. Čím více partner pozbývá sebedůvěry, tím vyšší je pravděpodobnost agresivních reakcí. Ty pak může vyprovokovat i mírné jednání druhé strany.¹

---

¹ JUDr. Jiřina Voňková, Csc., Mgr. Ing. Ivana Spoustová: Domácí násilí v českém právu z pohledu žen, proFem o.p.s., Plzeňská 66, Praha 5, s....46-48

1.1.1 Komunikace jako zdroj a příčina násilí

V tomto pojetí představuje veškeré domácí násilí od verbální, fyzické agrese přes manipulaci produkt, který je výsledkem patologické interakce mezi členy primární sociální skupiny. Řadíme sem veškeré verbální i neverbální aktivity a projevy, jejichž prostřednictvím jedinec vytváří a reguluje vztahy vůči členům rodiny způsobem, který je jimi vnímán jako agresivní či manipulativní. V důsledku recidivy a růstu intenzity těchto projevů a intervenujících podmínek domácího prostředí vzniká a narůstá ve vědomí oběti prožitek psychické újmy.

Násilí lze tedy chápat jako projev a produkt patologické komunikace v rodině, což pak umožňuje vnímat domácí násilí ve všech jeho formách, projevech a vývoji, hledat a nacházet v procesu komunikace zdroje a příčiny násilí v rodinných vztazích a především využívat procesu komunikace jako prostředku k předcházení nebo eliminaci násilných incidentů v rodině.

Ať už se jedná o konkrétní projevy domácího násilí od nekomunikování, ignorování potřeb partnera a jeho samotného, přes nadávky, výhrůžky, až po fyzické násilí, a to i včetně nenásilné manipulace v podobě bombardování láskou, vždy se jedná o specifickou formu komunikace mezi lidmi. Přitom nezdědka bývá ve vztazích přítomno opakované násilí nižší intenzity, které je vnímáno jako normální stav. Při nízké hladině ohrožení není důvod hledat jiné formy chování, či změny ve vztahu nebo prostředí. Teprve až vyšší hladina ohrožení vyvolává potřebu nacházet a zvažovat více možností, více informací a tím větší naléhavost situaci změnit. Navíc při pocitu velmi vysokého ohrožení klesá schopnost oběti zpracovávat informace, všimnout si a hledat možnosti řešení, rigidně lpí na dosažených pozicích a brání se jakýmkoliv změnám.

Proces eskalace násilí v rodině probíhá obvykle ve čtyřech, na sebe navazujících fázích:

– nejdříve dochází k prvotnímu násilnému kontaktu, při kterém násilník zjišťuje či ověřuje vhodnost partnera provedené interakce stát se obětí násilí. Ve chvíli, kdy oběť prokáže strach, stáhne se, reaguje pasivně, tak vstupuje proces do druhé fáze.

- Druhá fáze spočívá v psychické či fyzické násilné komunikaci, přičemž útoky vůči oběti nabývají na razanci a četnosti. S tím souvisí také to, že sebedůvěra oběti rapidně klesá a dostává se do defenzívy. Tím se vytváří opakovaně začarovaný kruh násilností, omlouvání, pokání, usmíření a nových násilných útoků.
- Ve třetí fázi se případ stává známým nejbližšímu sociálnímu okolí. Zde velmi záleží na reakci okolí, pakliže je neutrální nebo dokonce podporující chování agresora, prohlubují se u oběti pocity bezvýchodnosti, apatie a schopnost aktivně násilí čelit se tímto opět snižuje.
- V poslední čtvrté fázi dochází k úplné izolaci oběti, únik, a psychické selhání, často s ireverzibilními změnami v psychice. Izolace, únik, psychické selhání oběti, s nezdědká ireverzibilními změnami v její psychice. Vlastnímu násilnému jednání předchází změny v komunikaci (její dynamice, kvalitě, způsobu) mezi partnery. Změny v komunikaci jsou indikátorem hrozícího nebo reálného nebezpečí násilné interakce. Chceme-li vzniku a eskalaci násilných projevů předejít či zamezit, je nezbytnou podmínkou včasná a reálná percepce změn v komunikaci.

Vysvětlovat příčinu bití ženy jako opilost manžela je prvoplánové a velmi zjednodušující. Příčinou násilného chování v rodině je především selhání člověka v komunikaci se sebou samým, potažmo se svým okolím. Projevuje se tak, že některý z partnerů, ať už je to muž či žena, přistupuje s neochotou, či toho není schopen, k vyřešení vnitřního konfliktu jinak, než hledání viníka ve svém nejbližším okolí, mimo sebe. Vnitřní konflikty v člověku jsou nejčastěji vyvolané potřebou se vyrovnat z nastalou změnou v dosavadním způsobu života, jako např. zdravotními problémy, změnami či ztrátou zaměstnání anebo odchodem do důchodu.

Samozřejmě jedinci, kteří pak mají problém v sociální komunikaci, projevují častěji sklony k agresivním projevům a k reaktivnímu jednání. Na druhou stranu k vzniku násilné interakce přispívá zejména neochota, příp. nedostatečně transparentně prezentovaná ochota, jednoho z partnerů aktivně naslouchat, být empatický a vcítit se do prožívání toho druhého a především akceptovat ho bez kladení podmínek a ultimát a chápavě přistupovat k jeho potřebám. Je to důležité hlavně proto, že pro člověka je přirozená tendence etiketovat, posuzovat a hodnotit druhé lidi, tzn. jejich jednání, problémy či potřeby z našeho vlastního referenčního rámce, což je nejčastější a největší

překážka v lidské komunikaci a představuje také jednu ze základních chyb při technikách poznávání osobnosti. Zde pak platí, že čím jsou city v komunikaci s druhým člověkem intenzivnější, tím je pravděpodobnější, že komunikace bude postrádat jakýkoliv prvek vzájemnosti. Tedy reagovat na projevy druhého člověka hodnocením podle vlastního stanoviska je největší překážkou v mezilidské komunikaci.

Nejčastější uváděné osobnostní změny ve spojení se stimulující situací příčinou násilného jednání:

- Neochota příp. neschopnost jedince řešit vlastní vnitřní konflikty, frustrace, potřeby jinak než nenásilnou cestou
- Potřeba ukázat svou vlastní sílu, moc, to s cílem zastrašit, ublížit, pomstít se
- Snaha dosáhnout určité pozice za každou cenu a jakýmikoliv prostředky
- Obrana vlastních práv, potřeb, zájmů, ať už skutečných či domnělých
- Kladná zkušenost s obdobným způsobem komunikace v nejbližším sociálním okolí
- Strach, úzkost, nejistota
- Pocit potřeby řešit psychickou zátěž momentální či dlouhodobě působící
- Duševní porucha nebo jiná porucha chování vyvolaná např. požitím návykové látky

Typickým příkladem interpersonálního konfliktu, který vznikl v důsledku poruch v komunikaci je slovní feedback, nebo-li hádka, která často je předeherou fyzického násilí. Během hádky dochází k poruše v komunikaci mezi aktéry, původní spor o problém se z roviny věcného řešení přesune do roviny vztahové-osobní, kdy dochází ke kritice vlastností, chování a jednání druhého. Tím se pochopitelně vytrácí původní problém i jakákoliv snaha konstruktivně ho vyřešit. Příčina opět spočívá v jedné ze základních chyb při poznávání osobnosti, a to v našem výběrovém vnímání a tendenci přisuzovat sdělením partnera své vlastní významy a závěry, naše neochota či neumění aktivně naslouchat.

Komunikace jako prostředek k předcházení a zamezení násilných incidentů v rodině

Předcházet vzniku projevů domácího násilí v rodině lze za pomoci přímé, vstřícné a otevřené komunikace. Komunikaci takových kvalit lze zajistit v případě, že oba partneři si komunikaci osvojí a jsou schopni jasně vyjádřit a vnímat přítomnost určitých postojů, zejména empatického porozumění ve vzájemné komunikaci, to pak umožňuje hlubší chápání informací z verbálního a neverbálního projevu člověka, čímž redukuje tvorbu úsudku o druhém podle svých zkušenostních šablon. Komunikace je pak otevřená, akceptující, důležitý je také naučený nehodnotící postoj k partnerovi a schopnost prezentovat partnerovi ve svém chování to, co právě prožívám. Rozvíjení správných a žádoucích komunikativních dovedností, pozitivního přijetí a vzájemného pochopení je jedním z možných způsobů, jak předcházet projevům domácího násilí.²

1.2 Druhy a formy domácího násilí

Domácí násilí se odehrává mezi partnery, kteří jsou anebo byli spojeni společným soukromím. Obvykle spolu sdílí řadu společných položek, jako jsou spojení citovými nebo manželskými pouty, společnými dětmi, majetkem, bydlištěm, ekonomickou provázaností, mezigeneračními nebo příbuzenskými vazbami.³ Fenomén domácího násilí není výjimečný pro násilí jako takové, nýbrž pro okolnosti, za kterých je pácháno, kým je pácháno, kde je pácháno a za jakých pohnutek.

---

² Sborník příspěvků českých a zahraničních odborníků: Domácí násilí – záležitost nikoli soukromá, Nadace ROSA 1997, s....50-53

³ Doc. PhDr. Ludmila Čírtková, Csc: Forenzní psychologie, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2004, s.... 237

1.2.1 Základní druhy násilného jednání

Fyzické – zde řadíme strkání, fackování, údery pěstmi, tahání za vlasy, kopání, vláčení a smýkání, házení předmětů, ohrožování zbraní, znehybňování a omezování pohybu oběti např. Přivazování, zatlačování do kouta, zamykání v místnosti.

Psychické – zejména slovní napadání, ponižování a zesměšňování, a to jak v soukromí tak na veřejnosti, neustálá kontrola chodu dne, výslechy – vysvětlování, vyhrožování zabitím, zmrzačením nebo zveřejněním difamujících údajů o oběti.

Sexuální – zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány a které oběť podstupuje nedobrovolně či s nechutí a odporem.

Ekonomické – zamezování oběti možnosti disponovat finančními prostředky, a to vlastními či rodinnými.

Jedna ze specifických podob domácího násilí, která byla dlouho opomíjena, je i nebezpečné pronásledování, nebo-li v anglickém překladu **stalking**. Jejím hlavním znakem je posedlost, fixace známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností. Pachatel pronásleduje vyhlédnutou oběť vtíráním se do její blízkosti, ale i telefonicky, SMS zprávami či dopisy, přičemž jeho motivace spočívá v údajném nebo skutečném obdivu, anebo v nenávisti, ke sledované osobě.⁴

---

⁴ Andrea Buskotte: Z pekla ven, žena v domácím násilí, Nakladatelství Computer Press Brno 2008, s....46

1.2.2 Stalking

Jak již bylo naznačeno v předchozí kapitole, nebezpečné pronásledování – stalking je považován za specifickou variantu násilí. Stojí zato zmínit zde některá fakta o stalkingu, neboť v novelizaci trestního zákona s účinností od 1.1.2010 přibude nový trestný čin “nebezpečné pronásledování”. Stalking je označován za zločin 90. let 20. století. V té době totiž fenomény pronásledování strhávají na sebe zájem výzkumníků, vyvolaný skutečnými případy obtěžování a nevyžádané pozornosti ze strany obdivovatelů vůči pronásledovaným prominentům tím trpících. Nedlouho nato bylo výzkumy odhaleno, že pronásledování se týká všech společenských vrstev. Několik tragických případů katapultuje stalking mezi hlavní témata politiky a legislativy.

V polovině 90. let přijímají proto první státy (USA, Austrálie, Velká Británie) tzv. anti-stalkingové zákony. Brzy je následují další státy, v Belgii byla skutková podstata trestného činu stalking zahrnuta do trestního zákona v roce 1998, v Holandsku v roce 2000, v Rakousku je trestnost stalkingu od 1.7.2006 v Německu pak od 1.1.2007. U nás tomu bude, jak je již výše uvedeno, od 1.1.2010.

Třífázový model stalkingu:

Stadium pýchy: erotoman je pln nadějných očekávání a projevuje se v chování dvoření a namlouváním

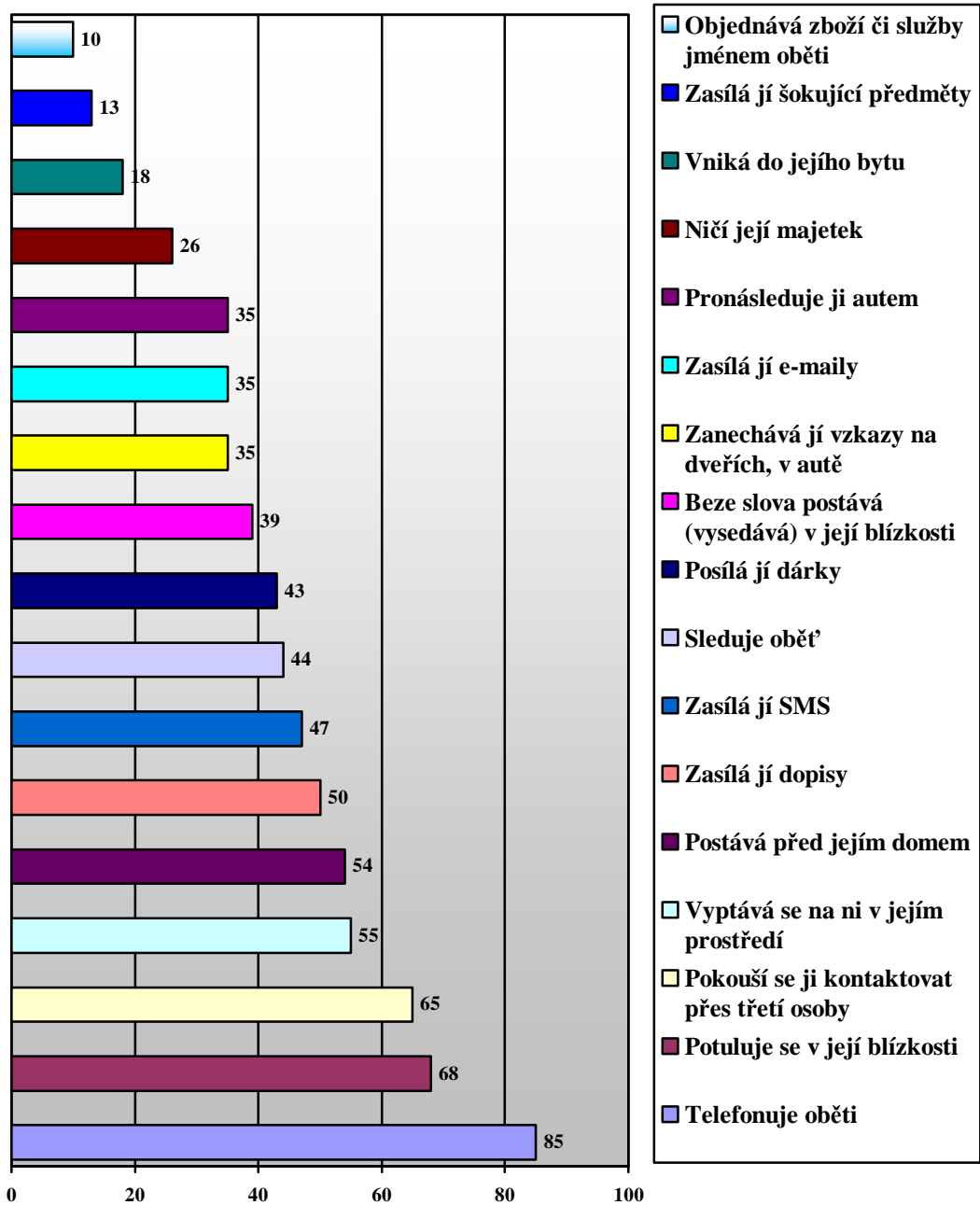
Stadium zklamání: objevují se obavy, erotoman se cítí podveden, objekt své pozornosti pronásleduje výčitkami a falešným obviňováním

Stadium hněvu: erotoman formuluje své majetnické požadavky a dává signály k jejich prosazení za každou cenu, tedy cestou agrese, může take vydírat či vyhrožovat pomstou.

Chování stalkera	Četnost výskytu v %
Telefonuje oběti	85 %
Potuluje se v její blízkosti	68 %
Pokouší se ji kontaktovat přes třetí osoby	65 %
Vyptává se na ni v jejím prostředí	55%
Postává před jejím domem	54 %
Zasílá jí dopisy	50 %
Zasílá SMS	47 %
Sleduje oběť	44 %
Posílá jí dárky	43%
Beze slova postává (vysedává) v její blízkosti	39%
Zanechává jí vzkazy na dveřích, v autě	35 %
Zasílá jí e-maily	35 %
Pronásleduje ji autem	35 %
Ničí její majetek	26 %
Vniká do jejího bytu	18 %
Zasílá jí šokující předměty	13 %
Objednává zboží či služby jménem oběti	10%

Četnost výskytu forem stalkingu*

*zdroj: Moderní psychologie pro právníky

Popis chování pronásledovatelů lze shrnout konstatováním, že stalking se vyznačuje velkou jevovou pestrostí. V konkrétních případech pak může být dokonce obtížné, zda již jde o delikt, který dosahuje prahu trestného činu, či nikoliv. Zejména v

počátečních stadiích mohou být projevy chování pronásledovatele interpretovány jako sice nápadné, ale z pohledu širší normy stále ještě akceptovatelné. Zde je třeba rozlišovat, neboť v případě skutečného pronásledování nejde jen o momentální ventilování emocí. Skrývá se již za ním myšlenka, záměr, umanutý úmysl. Má tudíž zcela odlišný psychologický základ, z agresivní komunikace a chování se stává soustavný agresivní program, jehož znaky jsou opakování a vytrvalost, tedy soustavnost.⁵

1.2.2 Formy násilného jednání

Sociální izolace – vyčerpávající dohled nad životem, představuje zákaz styku a kontaktu s příbuznými, přáteli, zákaz telefonování, vycházení, přikazování chování, oblékání, rozhodování o tom, co je a není vhodné či prospěšné např. zákaz nebo určování literatury, poslouchání televize, rádia, omezování nebo zákaz zájmů. Dochází k absolutní uzavření oběti.

Zastrašování – používání výhrůžek a křiku, vyvolávání strachu, gesta, ničení majetku, týrání zvířat a vyhrožování. Při tomto projevu demonstrace síly padají výhrůžky typu opuštění rodiny, spáchání vraždy dětí nebo partnerky, vlastní sebevraždy, uzavření partnerky do blázince, odnětí dítěte do péče druhého partnera.

Vyčerpávání – přikazování někdy až nesmyslné práce, buzení v nočních hodinách a odpírání spánku, dále také odpírání potravin, tekutin.

Citové týrání – soustavné nadávky, vulgarismy, kritizování, vyvolávání pocitu viny z nastalé situace, popírání faktu násilí, občasné poskytování laskavosti, odpírání pozornosti, demonstrace milostného poměru s jinou osobou.

Ekonomické týrání – zákaz získání nebo udržení zaměstnání, přidělování kapesného, přinucení žádat o prostředky na obživu, denodenní kontrola nákupů, znemožnění

---

⁵ Ludmila Čírtková: Moderní psychologie pro právníky, GRADA, Praha 2008, s....53-64

přístupu k rodinným příjmům, neposkytování finančních prostředků na chod rodiny, vystavování rodiny hladu, chladu, nedostatku oblečení, hygieny. Rozprodávání zařízení domácnosti, neplacení nákladů spojených s bydlením, nerespektování a popírání potřeb dětí.

Vydírání – jehož nástrojem jsou zejména děti, označování oběti za špatnou matku (popřípadě otce), navádění dětí proti druhému rodiči, vulgární a násilné chování, pohružky, že v případě odchodu už druhý rodič děti neuvidí.

Zneužívání práv muže – zacházení s obětí jako se služkou, nadřazené a povýšené chování, osvojení si práva ovšem rozhodovat, být tím, kdo určuje role ve vztahu i v domácnosti.

Za rizikové faktory domácího násilí bývaly nejčastěji uváděny nerovnost pohlaví, mladší věk (18-30), chudoba, odluka, kriminální kariéra, etnická otázka, nezaměstnanost, drogy, nesezdané soužití, základní vzdělání, jeden z partnerů, eventuelně oba vyrůstali v násilných rodinných vztazích, předchozí vztahy poznamenané násilím nebo recidivující násilí v současném vztahu. Se změnou společenských podmínek se setkáváme s fenoménem „zelených vdov“, většinou mladých žen majetných podnikatelů, které žijí v satelitních uzavřených aglomeracích bez možnosti společenského kontaktu a zaměstnání, od kterých partneři očekávají, za více méně luxusní život, dokonalý servis po návratu domů, jako projev vděku.

1.3 Fáze domácího násilí

Domácí násilí je postupný proces, který prochází vývojem, a nejedná se tedy o izolovaný útok. S tímto vývojem se také plynule zvyšuje a upevňuje moc násilníka a závislost oběti na něm. Vývoj domácího násilí a moci agresora lze rozdělit do několika fází, které na sebe navazují a v různých modifikacích se opakují. Představíme-li si kruh, pak každá fáze tvoří různě velkou kruhovou výseč. Vzniká tedy kruh vytváření závislosti oběti na agresorovi, resp. kruh moci, ze kterého bez pomoci z vnějšku téměř není

cesta. Tento kruh vzniká v takových vztazích, kde se uplatňuje moc jednoho partnera nad druhým postupně, kde na počátku násilí není přítomno. Vedle toho modelu však existují i vztahy, kde je násilí přítomno od samého počátku a žena se mu z nejrůznějších důvodů nebrání.

První fáze – vymývání mozku:

Vymývání mozku, jak se o první fázi někdy hovoří, znamená vytváření závislosti oběti, princip moci a bezmocnosti. Jiné zdroje tuto fázi pojmenovávají též líbánky, kdy však považují za vhodnější tuto fázi nazývat vymývání mozku, neboť souvisí s násilím. Vztahy mezi partnery, ve kterých je přítomné domácí násilí, začínají stejně jako ostatní vztahy. Potenciální agresor se chová ke svému protějšku pozorně a mile, čato tito lidé bývají i vyhledávaným společníkem a jsou okolím hodnoceni jako oblíbení a společenší lidé, kteří umí naslouchat. Ve svém protějšku dokážou navodit pocit, že jsou pro ně středobodem života. Fáze vymývání mozku je oběťmi často popisována jako velmi šťastné období jejich života. Budoucí oběť si svého partnera idealizuje a ve jménu lásky postupně a pozvolna popírá sebe sama, což je cílem agresora, který ji chce podvědomě dovést do stavu fascinace sebou samým. Oběť postupně začíná myslet a jednat jinak a agresor získává nad ní nadvládu, psychicky ji spoutává, až oběť začne vidět svět očima partnera. Dosažením této hranice, kdy agresor získá moc nad obětí, se jejich vzájemý vztah stává asymetrickým.

Druhá fáze – vytváření napětí:

Ve chvíli, kdy oběť přestane vnímat pozornost a stupňující se kontrolu agresora jako příjemnou, nastávají ve vztahu problémy a vzrůstá napětí. Agresor pak bývá často podrážděn a oběť ani neví proč tomu tak je. Následují „jedovaté“ poznámky na adresu oběti, kdy tato je raději přijímá za cenu udržení relativního klidu ve vztahu, přičemž ještě stále doufá, že partner se opět stane milým a pozorným, tak jako byl na počátku vztahu. Oběť začíná prožívat pocit bezmoci i vzteku, nerozumí změně v jeho chování a obviňuje sama sebe, avšak s partnerem nelze nic řešit otevřeně, nic není přímo poj-

menováno, hovoří se v náznacích a agresor neprojevuje navenek své emoce. Verbální a neverbální složka komunikace agresora není v souladu, na verbální úrovni je něco řečeno, neverbálně však vyjadřuje opak. Oběť z takovýchto projevů agresora cítí napětí a nepřátelství, přestože nic z toho není vysloveno, přičemž pokud se přímo zeptá, je celá situace ze strany agresora bagatelizována jako špatně vyložená ze strany oběti. Za nastalou situaci pak viní oběť sama sebe, proto se také chová podřízeně a úslužně v domění, že ji za to bude moci partner ocenit a mít jí rád. Navíc agresora poslouchá i ze strachu z dalších slovních výpadů.

Třetí fáze – týrání:

Ve fázi týrání se dostáváme do situace, kdy se verbální agrese dále stupňuje a její projevy se přenáší i na veřejnost, která často nezná předchozí vývoj, tudíž může mít zavádějící představu, že se jedná o běžné partnerské nesoulady. Vzhledem k tomu, že agresor zná slabá místa oběti, úspěšně na ně útočí, zesměšňuje ji, ať už doma nebo ve společnosti. Vše s cílem zpochybnit úsudek oběti a dokazovat její menší inteligenci. Oběť přitom jednání agresora omlouvá a navenek se snaží zachovat zdání harmonického vztahu. Zlom v této fázi spočívá především v tom, že agresor ztrácí sebekontrolu, kdy k verbální agresi se přidává také agrese brachiální – násilí je chladné, ničivé a opakující se. Ačkoliv se oběť snaží vytvářet poměrně složité strategie k předcházení napadání, nikdy neví, co partnera rozčílí a kdy zaútočí. Z praxe lze říci, že některé oběti žijící dlouhodobě ve vztahu s násilným partnerem již rozpoznají podle způsobu příchodu partnera domů (např. Podle zvuku klíče v zámku apod.), jak se bude situace vyvíjet.

Čtvrtá fáze – sliby a líbáanky:

Tato fáze je v určité modifikaci podobná fázi první – vymývání mozků. Agresor je milý a pozorný, dokonce se omluví a slibuje, že se násilí už nebude opakovat. Opět z praxe lze říci, že oběť ráda odpustí násilí na ní páchané a uvěří slibům v nový začátek. Vše se

ale začne po určité době, kdy je opravdu klid, opakovat. Největší riziko spočívá v tom, že s každým opakujícím se kruhem intenzita a brutalita útoků eskaluje a pozvolna dochází k ukrajování fáze slibů a líbánek, ze které nakonec zůstává nepatrný dílec z pomyslného kruhu, ve prospěch fáze týrání. Tento nepřetržitý koloběh obětí paralyzuje a ta nemá sílu vzdorovat, čímž se kruh uzavřel...⁶

1.4 Mýty o domácím násilí v podmínkách ČR

1. Každý šestý občan České republiky přiznává násilí ve svém partnerské vztahu, což statisticky představuje přibližně 16% populace ve věku nad 15 let. Převažujícím znakem domácího násilí v České republice je dlouhodobost a převaha násilí fyzického provázeného psychickým týráním.
2. Tři pětiny populace nad 15 let věku zná případy násilí mezi partnery alespoň z doslechu, přičemž více než čtvrtina se s ním setkala přímo, buď jako svědek, oběť, případně násilník.
3. Dvě třetiny občanů České republiky soudí, že domácí násilí je závažný jev, o kterém nelze mlčet. Společnost musí domácí násilí řešit, protože rodina ho sama nevyřeší – to je názor většiny populace (71%)
4. Celé čtyři pětiny občanů jsou přesvědčeny, že k projevům domácího násilí nemůže zůstat okolí (od příbuzných či sousedů až po lékaře či policii) lhostejné.
5. Nicméně každý druhý člověk by postaven tváří v tvář domácímu násilí váhal, zda pomoci nebo by to nechal bez povšimnutí. Lidé u nás nemají dostatečné informace o tom, jak se domácímu násilí bránit. Dobře informovaná o způsobech obrany před domácím násilím má totiž jen necelá pětina obyvatel České republiky

---

⁶ MPSV: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí Acorus, o.s. 2006, s....19-22

6. Dvě třetiny obyvatel České republiky se chybně domnívají, že naoko slušní lidé se domácího násilí nedopouštějí. Dokonce tři pětiny spoluobčanů mají zakořeněny mýty a předsudky o tom, že oběťmi domácího násilí se stávají jen slabé a bojácné ženy.
7. V 84% domácností v České republice, které jsou poznamenány násilím, vyrůstají i děti. V 69% těchto domácností pak k násilí dochází mezi dospělými partnery v přítomnosti dětí.
8. Oběť domácího násilí vyhledá oficiální pomoc v průměru až po šesti letech strádání za zavřenými dveřmi. Dle vlastních slov se tak rozhodnou zpravidla tehdy, když jim „jde o život“.
9. Oběti domácího násilí se snaží vystoupit ze soukromí na veřejnost nejčastěji dvojitým způsobem: pomoc hledají u lékaře a ochranu u policie.
10. Z pohledu obětí jsou nejčastější příčinou domácího násilí povahové vlastnosti agresivního partnera a spouštěč násilí uvádějí převážně alkohol.⁷

---

⁷ Kontakt s obětí domácího násilí – Manuál pro lékaře, BKB 2003, s....22

2. Trestněprávní problematika domácího násilí

Mnoho obětí domácího násilí čelí partnerově agresi bez pomoci samo. Vlastními prostředky si snaží poradit v situacích ohrožení zdraví nebo života. Případnou pomoc hledají u členů užší rodiny, tedy u rodičů nebo dětí. Jelikož se však jedná o opakující se násilí, nikoliv jen o izolované incidenty, bývá zpravidla obět i její nejbližší okolí psychicky i fyzicky vysíleno tak, že již nedokáže do těchto „rodinných šarvátek“ zasahovat. Na orgány činné v trestním řízení se obět domácího násilí obrací zpravidla až po několikátém incident a to za situace, že vyčerpala ostatní možnosti, jak násilí předejít.⁸

2.1 Ochrana před domácím násilím v zákoně o Policii ČR

Velkým průlomem v české legislativě v oblasti domácího násilí je zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Hned v části první tohoto zákona došlo ke změně Zákona o Policii České republiky č. 273/2008, který přinesl v novelizované podobě zásadní změnu v možnostech ochrany osob ohrožených domácím násilím, a to cestou prevence, dříve, než chování násilné osoby nabude intenzity trestného činu a osoba ohrožená utrpí závažnou újmu na fyzickém či psychickém zdraví. Nyní více než kdy předtím představují policisté významný článek v řetězu osob, které se podílejí na prevenci, intervenci pomoci a řešení případů domácího násilí. Tvoří vstupní bránu spolu s lékaři a sociálními pracovníky, kterou prostupují informace o případech domácího násilí ze skrytu soukromí na veřejnost.

---

⁸ MPSV: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí Acorus, o.s. 2006, s....78

Nový právní institut účinný od 1.1.2007, který má dopomoci k rychlé a účinné reakci v případech domácího násilí, je **vykázání**, který je upraven v § 44 až 47 zákona o Policii ČR. Na základě těchto ustanovení zákona je příslušník policie oprávněn k vykázání násilné osoby ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí, a to za předpokladu, lze-li důvodně předpokládat, že se osoba dopustí dalšího nebezpečného útoku, který by směřoval proti životu, zdraví, svobodě anebo lidské důstojnosti. Policista je oprávněn násilnou osobu vykázat i v její nepřítomnosti.

V praxi je to realizováno tak, že pokud je násilná osoba na místě přítomna, tak se vykáže a pokud se na místě již nenachází, ať už z důvodu předchozího zajištění policií nebo opuštění obydlí před příjezdem hlídky policie, tak se jí do společného obydlí zakáže vstup. Vykázaná osoba má povinnost vydat policistovi klíče od bytu, přičemž jí musí být také umožněno, a to i dodatečně a pouze v přítomnosti policie, vyzvednout si nezbytné věci osobní potřeby a věci důležité pro výkon povolání nebo podnikání. V průběhu deseti dnů tj. po dobu trvání vykázání, provádí policie kontroly, zda je násilnou osobu omezení dodržováno. Porušení vykázání je pak posuzováno a může být sankcionováno v přestupkovém nebo trestním řízení.

Další postup při vykázání je ten, že policista poučí vykázanou osobu o jejich právech a povinnostech a jeho právním postavení, rovněž mu předají kontakty na ubytovací zařízení, ohrožené osobě zase policista zajistí případné lékařské ošetření a poskytne ji dostupné informace o pomoci intervenčního centra a neziskových organizací a v neposlední řadě policista ohroženou poučí o tom, že sama nemůže rozhodnutí o vykázání zrušit a je povinna ho dodržovat, neboť je to rozhodnutí správního orgánu, v jehož specifickém a netradičním postavení se Policie ČR při rozhodování o vykázání nachází. O vykázání je vyplněn předepsaný formulář, který policie nfaxuje do 24 hodin příslušnému intervenčnímu centru a v případě přítomnosti nezletilých dětí v rodině I orgánu sociálně právní ochrany dětí.

2.2 Ochrana před domácím násilím v zákoně o přestupcích

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, upravuje přestupky, jakožto protiprávní skutky, které se vyznačují nižším stupněm společenské nebezpečnosti, tedy nedosahují pomyslného prahu trestného činu. Pakliže hovoříme o ochraně před domácím násilím, tak toto upravuje v zákoně o přestupcích především § 49 odst. 1 písm. a), b), c), a jedná se o přestupky proti občanskému soužití.

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) Jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,*
- b) Jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,*
- c) Úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým*
- d) Omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,*
- e) Působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasi, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.*

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 1000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. b) a c) pokutu do 3000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. d) a e) pokutu do 5 000 Kč.⁹

---

⁹ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, Část II Zvláštní část, § 49 Přestupky proti občanskému soužití

Nicméně přestupky podle písmene b) a c) lze projednat pouze na návrh postižené osoby, jedná se o tzv. Návrhové přestupky, přičemž aby bylo zahájeno řízení o těchto přestupcích, musí být návrh podán na místně příslušné přestupkové komisi nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se postižená osoba dozvěděla o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. Avšak ani opakované protiprávní jednání mající charakter přestupku, nezakládá pro pachatele tohoto přestupku trestní odpovědnost. Vždy zde záleží na individuálním posouzení každého takového případu, zejména na okolnostech páchání jednotlivých útoků, zda se jedná o izolované útoky, či kontinuální a eskalující násilí. Přesto zde však existuje možnost i u přestupku zvažovat vykázaní násilné osoby, neboť toto opatření vzhledem k jeho charakteru má preventivní účinky a každé domácí násilí prochází vývojem, proto je jednoznačně nezbytné se těmito případy zabývat již v ranném stádiu.

Obecně panuje mezi oběťmi domácího násilí nedůvěra v přestupkové řízení. Důvodů je více, mezi nejčastější mohu jmenovat např. důkazní nouzi, neboť v přestupkovém řízení při zcela rozdílných tvrzeních jednotlivých stran je v zásadním nepoměru, vzhledem ke společenské nebezpečnosti, zadávat znalecká zkoumání na účastníky řízení. V takových případech se uplatňuje právní zásada “in dubio pro reo” – v případě pochybností ve prospěch pachatele, dále jistá nedůvěra může pramenit z toho, že oběť domácího násilí, jakožto navrhovatel, se vlastně finančně podílí na celém správním řízení, neboť při podání návrhu musí zaplatit poplatek přibližně ve výši 500,- Kč a dále se dotkne rodinného rozpočtu i uložená pokuta, neboť s násilnou osobou vede společnou domácnost.

2.3 Ochrana před domácím násilím v trestním zákoně

Ochranu před domácím násilím deklaruje v českém právu, po několikaletém tlaku nevládních organizací a médií, novela trestního zákona, provedená zákonem č. 91/2004 Sb., která v § 215a trestního zákona kodifikuje trestný čin:

§ 215a Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo

b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu.¹⁰

Tato samostatná skutková podstata postihuje specifické znaky domácího násilí, kterými je především týrání osoby blízké v různorodých rodinných vztazích a ekonomických vazbách, ale i dalších osob žijících ve společném domě nebo bytě, např. bývalé partnery nebo manžely, kteří jen obtížně mohou společné bydlení změnit. Přitom společné hospodaření nerozhoduje o tom, zda jde o společně obývaný byt nebo dům, nýbrž fakt společného bydlení vůbec. Zároveň pojmy dům nebo byt je třeba vykládat extenzivně, zahrnout sem můžeme chaty, ubytovny apod. Komentář k trestnímu zákonu vykládá „týrání“ jako zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří. Může jít o zlé nakládání působením fyzických útrap, ale i zlé nakládání v oblasti psychické. Nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné nebo delší dobu trvajících.¹¹

Mezi osobami blízkými však dochází i k jiným trestným činům, jejich skutkové podstaty mají své opodstatnění, jedná se zejména o další násilné trestné činy a trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti, které se nachází v hlavě páté, šesté, sedmé a osmé trestního zákona. Před zavedením skutkové podstaty dle § 215a trestního zákona se jich také alternativně využívalo k potírání jednání mající znaky domácího násilí. Jedná se zejména o trestné činy násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle §

---

¹⁰ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, Hlava VI, Trestné činy proti rodině a mládeži

¹¹ P. Šámal, F. Púry, S. Rizman: Trestní zákon, Komentář, 6. Vydání Praha

197a trestního zákona, ublížení na zdraví dle § 221 a § 222 trestního zákona, omezování osobní svobody § 231 trestního zákona, zbavení osobní svobody § 232 trestního zákona, znásilnění § 241 trestního zákona.

2.3.1 Znalecké posudky z oboru psychologie a psychiatrie

V praxi latence domácího násilí, a s tím nezřídka spojená důkazní nouze vyžaduje, aby v některých případech, ještě v přípravném trestním řízení byly posouzeny určité skutečnosti, ke kterým je třeba odborných znalostí a na kterých závisí rozhodnutí policejního orgánu o zahájení trestního stíhání proti konkrétní osobě. V takovém případě policejní orgán přibere dle § 105 trestního řádu znalce, který má za úkol provést znalecké zkoumání vypracovat písemný znalecký posudek. Podle zaměření na obět nebo na agresora zodpovídá znalec položené otázky, které mají u oběti především určit motivaci, věrohodnost a mentální změny a reakce na jednání agresora. U agresora pak mají určit odhalit a určit případné duševní choroby a zda nebyla snížena ovládací a rozpoznávací složka osobnosti, tedy tzv. přičetnost. Zpravidla, není-li důvod domnívat se jinak, se na obět provádí znalecký posudek z oboru klinické psychologie s možností přibrání konzultanta-psychiatra a na agresora se provádí znalecký posudek z oboru klinické psychiatrie.

Nejběžnější otázky podávané znalci k zodpovězení při vypracování znaleckého posudku z odvětví klinické psychologie:

1. Proved'te posouzení osobnosti a intelektu zkoumané poškozené osoby
2. Posuďte vztah poškozené osoby k násilné osobě
3. Zjistěte, zda byla u poškozené osoby zjištěná nějaká duševní choroba nebo porucha a pokud ano, jaká a zda je v příčinné souvislosti s jednáním podezřelého
4. Posuďte motivaci poškozené osoby, určete, zda se u ní vyskytují sklony ke lhaní,

zkreslování výpovědi, a posuďte její věrohodnost, případný sklon ke konfabulaci a v jakém směru

5. Zjistěte, zda se u poškozené osoby projevovaly známky psychického či fyzického týrání, zda trpí syndromem týrané osoby (oběti domácího násilí), pokud ano, zda se tento u ní vyvinul v důsledku jednání násilné osoby
6. Uveďte další skutečnosti zjištěné provedeným zkoumáním poškozené osoby, které by byly důležité pro trestní řízení

U obětí domácího násilí se setkáváme s přetrvávajícími vazbami k agresorovi, setrvávání ve vztahu s ním, zatajování závažnosti a příčin zranění, popírání viktimizace. Tyto velmi časté důsledky domácího násilí jsou pro vnějšího pozorovatele nesrozumitelné, okolí z venčí nedovede dobře pochopit, že dospělá týraná osoba svého partnera neopustí. V důsledku takové neznalosti problematiky pak dochází k vysvětlování chování oběti falešnými mýty, např. že oběť násilí vyžaduje. Naopak ale toto nepochopitelné jednání oběti je spojeno s posttraumatickou stresovou poruchou, která je uvedena i v katalogu nemocí.

3. PRAKTICKÝ PŘÍSTUP K DOMÁCÍMU NÁSILÍ V BRNĚ

Město Brno je statutárním městem, druhým největším městem v České republice a krajským městem Jihomoravského kraje. Počet obyvatel trvale žijících na území města Brna dosahuje bezmála 400.000, a když se k tomu připočtou i lidé, kteří pravidelně denně dojíždějí do zaměstnání a za službami, dostaneme se na číslo okolo 500.000 obyvatel, kteří se ve městě každý den běžně vyskytují. S tím je samozřejmě spojená, v u některých trestných činů, stále vzrůstající kriminalita, která se soustřeďuje především do větších měst. Důvodů je k tomu hned několik, jako první se nabízí, že na rozdíl od venkova či menších měst je zde vysoká anonymita, další z důvodů lze jistě uvést, že zájem lidí jeden o druhého je ve velkých městech téměř minimální. S tím je spojená i neochota řešit cizí problémy a veřejné mínění ve městech nemá takovou váhu jako na vesnicích, kde morální odsouzení agresora má výrazně větší vliv. Tedy ostatní lidé se o nevyvážených násilných vztazích u svých sousedů dozvídají většinou, až když dojde k násilnému incidentu nebo jsou předvoláni ze strany policie k podání vysvětlení. I přes zdánlivou nevýhodu větších měst při odhalování kriminality v oblasti domácího násilí je zde naopak soustředěna řada neziskových organizací a institucí, které mohou a poskytují obětem domácího násilí kvalifikovanou pomoc a poradenství. Dostupnost těchto služeb pak umožňuje efektivnější ochranu ohroženým osobám.

3.1 Vznik skupiny „Domácí násilí“

Pro efektivní řešení problematiky domácího násilí je samozřejmě potřeba jistá provázanost policie na pomáhající neziskové organizace a instituce. Také případy domácího násilí mají své specifické znaky, čímž je jejich prošetřování mnohem náročnější, a proto vyžadují i speciální přístup. Na území Správy Jihomoravského kraje

Policie ČR bylo zjištěno z dostupných statistik¹², že ze všech policejních správ v České republice je na území Správy Jihomoravského kraje Policie České republiky nejvíce trestných činů se znaky domácího násilí. Přímou ve městě Brně pak v roce 2005 bylo prošetřováno 52 takových trestných činů, což z celkového podílu představovalo 9.5 % všech trestných činů se znaky domácího násilí zjištěných v celé České republice. Za účelem vytvoření dostatečného prostoru policistům s tímto sociálně patologickým jevem byla rozkazem ředitele Policie České republiky Městského ředitelství Brno č. 31 ze dne 25. března 2005 zřízena pracovní skupina „Domácí násilí“. Činnost skupiny byla zahájena 1. května 2005.

Dalším důležitým důvodem zřízení skupiny DmN je potřeba centralizovat v rámci města Brna řešení případů s prvky domácího násilí z důvodu jednotného postupu a lepšího podchycení jednotlivých incidentů, které byly dosud často řešeny odděleně, což neumožnilo zohlednit případy pokračujícího týrání a jeho dlouhodobost. Zároveň tato centralizace případů domácího násilí má umožnit lepší navázání úzkého kontaktu se všemi zúčastněnými institucemi a vzájemné předávání informací o případech, u nichž je třeba jejich koordinovaný postup, což má být realizováno mimo jiné též v rámci vytvořeného interdisciplinárního týmu.

3.2 Hlavní úkoly a cíle skupiny DmN

V návaznosti na výše uvedené lze ve stručnosti objasnit, jaké jsou hlavní úkoly a cíle pracovníků skupiny „Domácí násilí“, která byla při vzniku skupiny stanovena rozkazem ředitele Policie České republiky Městského ředitelství Brno č. 31/2005. Jedná se o:

1. odhalování domácího násilí na území města Brna

---

¹² http://essk.pcr.cz/essk/5/12/sestava1/a06____.xls

2. preventivní působení proti možnému ohrožení obětí domácího násilí ze strany jeho pachatele
3. přijímání oznámení o jednání, které má znaky domácího násilí od jeho obětí i třetích osob
4. účast na výjezdech k případům, u nichž je dáno podezření z páchaní domácího násilí a vedení policistů, kteří se účastní takového výjezdu
5. postup proti pachatelům domácího násilí v souladu s příslušnými předpisy
6. snaha o zajištění bezpečnosti obětí domácího násilí a poskytování součinnosti při jejich snaze o zamezení dalšího pokračování domácího násilí
7. evidování jednotlivých případů útoků v rámci domácího násilí zjištěných v rámci vlastní činnosti i jejich ohlášením ze strany policistů
8. poskytování metodického vedení policistům zařazeným na základních útvarcích, kteří se setkají s domácím násilím
9. úzká spolupráce se všemi státními i nestátními institucemi při ochraně obětí domácího násilí a zákonném postupu proti pachateli domácího násilí
10. je-li domácí násilí pácháno za přítomnosti dětí, úzce spolupracovat s policisty zařazenými na Službě kriminální policie a vyšetřování obecné kriminality specializovanými na problematiku trestné činnosti páchané na dětech a s orgánem sociálně-právní ochrany dítěte,
11. soustavné zvyšování odborné znalosti v oblasti trestního řízení, domácího násilí a psychologie

V souvislosti s vizí činnosti skupiny domácího násilí bylo shledáno jako nezbytně nutné zavést evidenci případů s prvkem domácího násilí jakožto zvláštní kategorie, umožňující následné analýzy a vytváření podkladů pro možnou reakci na zjištěné skutečnosti (doba a lokality nejčastějšího výskytu domácího násilí, podchycení výjezdů k případům aktuálního páchaní útoků v rámci domácího násilí a výsledků s nímž byla

věc ukončena). Tímto způsobem by mělo dojít ke komplexnímu podchycení nejzávažnějších forem domácího násilí a po zvládnutí první vlny by se činnost skupiny domácího násilí zaměřila na vyhledávání případů skrytého páchaní domácího násilí. V tom by měla pomoci navázaná komunikace s institucemi, zabývajícími se domácím násilím. V současné době jsou případy evidovány v informačním systému Evidence trestního řízení, který je provozován v souladu s Rozkazem policejního prezidenta číslo 113/2004 a Rozkazem policejního prezidenta číslo 15/2004, avšak do budoucna by jistě bylo vhodné tento způsob nahradit jinou formou evidence umožňující zohlednit specifika domácího násilí. Pro evidenci výjezdů k incidentům s prvkem domácího násilí byl též policistům pořádkové služby již koncem dubna distribuován vzor strukturovaného úředního záznamu, který umožňuje postihnout v krátkém čase na místě zákroku všechny základní informace (úřední záznam má podobu formuláře). Na základě těchto úředních záznamů je následně vyvíjena další činnost skupiny domácí násilí a též vyrozumívány orgány sociálně právní ochrany dítěte, je-li v násilném vztahu přítomno dítě.

Vznik skupiny a její krátké fungování ukázalo na legislativní nedostatek týkající se možných alternativních postupů policejního orgánu nesměřující ke kriminalizaci pachatele domácího násilí. Po rozšíření informace o vzniku skupiny mezi veřejnost často pracoviště skupiny domácí násilí navštěvují oběti domácího násilí, které hledají cestu ze své těžké situace, přičemž však kriminalizace agresora není vhodnou cestou k řešení jejich problem.¹³

3.4 Organizace činnosti skupiny domácí násilí

Ke správné organizaci skupiny je stanoven systém služeb, jehož účelem je zajištění řádného vykonávání pracovní činnosti. Služba je vykonávána v tzv. “nepřetržitém provozu”, který v pracovních dnech funguje tak, že v době od 06.00 hod. do 22.00 hod. se přijímají oznámení, kdykoliv během uvedené doby, anebo v případě

---

¹³ http://www.domacinasili.info/cze/vzdelavaci_aplikace/policie%20a%20dn%20v%20brne.htm

potřeby se provádí zásah v místě zjištění domácího násilí. Uvedená doba je dále pro výkon služby rozdělena na ranní a odpolední směny. V mimopracovní době a o víkendech a v době pracovního klidu má vždy jeden pracovník skupiny pracovní dosah a v případě potřeby se po vyrozumění příslušným pracovištěm Policie České republiky účastní výjezdu na místo nebo vydá telefonicky pokyny a metodickou pomoc zasahující hlídce policie na místě výskytu domácího násilí. Sám pak provádí další procesní úkony. Jak již z uvedeného vyplývá, pracovníci skupiny “Domácí násilí” jsou ve službě a připraveni případ řešit 24 hodin denně – 7 dní v týdnu.

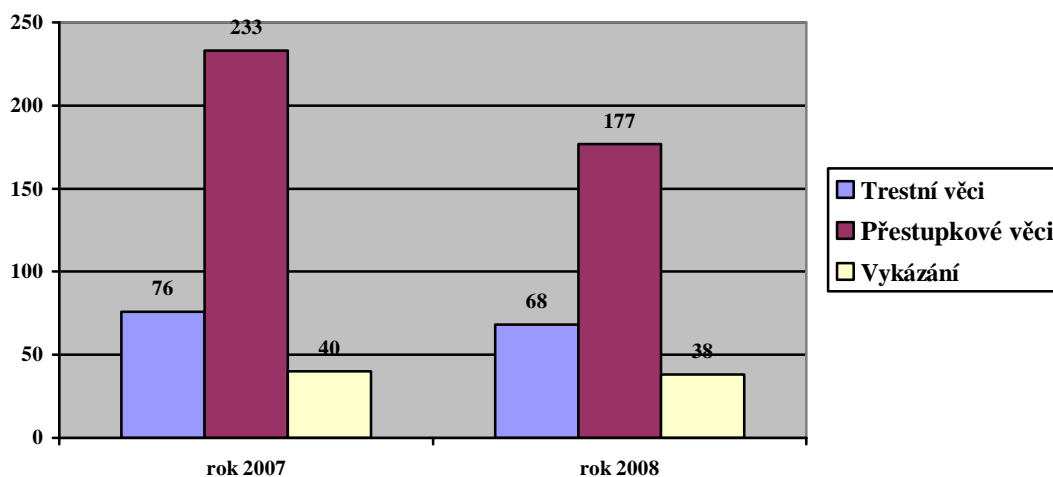
3.5 Případy domácího násilí na území města Brna v období od 1.1.2007 do 31.12.2008

Období vymezené v nadpise kapitoly představuje poslední dva celé roky působení skupiny domácí násilí. Jedná se o období, kdy díky medializaci a propagaci specializované skupiny domácího násilí, bylo dosaženo informovanosti nejen v řadách policistů, ale mezi občany města Brna. Probíhají pravidelná proškolení policistů na jednotlivých obvodních odděleních a kvalifikované řešení případů domácího násilí se stává součástí jejich pracovního postupu. Aktivně využívají spolupráce se skupinou, proto lze říci, že pro účely prezentace činnosti je vymezené období objektivní. Navíc od 1.1.2007 nabyla účinnosti právní úprava vztahující se na vykazání, proto budou z tohoto pohledu velmi zajímavé i informace o počtu vykazání na území města Brna., Níže uvedené údaje byly převzaty z informačního systému evidence trestního řízení. Jelikož tento systém neumožňuje vyhodnotit všechny požadované údaje a položky, které, z hlediska použití v této práci, jsou významné, byly tyto vyhledávány, analyzovány a zpracovány autorem práce manuálně. Vzhledem k tomu jsou možné určité, ale zcela nepatrné, odchylky nemající vliv na vypovídací hodnotu prezentovaných údajů.

Na teritoriu města Brna bylo za rok 2007 evidováno na skupině domácí násilí celkem 76 trestních věcí se znaky domácího násilí (zejména trestné činy týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě dle § 215a trestního zákona), dále 233 přestupkových věcí se znaky domácího násilí (zejména přestupky proti občanskému

soužití dle § 49 odst. 1 písm. a) a c) zákona o přestupcích) a bylo provedeno 40 vykázání (v souladu s § 44 zákona o Policii České republiky). Za stejné období, ale v roce 2008, bylo na skupině domácí násilí zaevidováno celkem 68 trestních věcí, 177 přestupkových věcí a bylo provedeno 37 vykázání. Údaje jsou znázorněny v níže uvedeném grafu, přičemž ukazují na mírný pokles v porovnání roku 2007 s rokem 2008, ovšem tendence z konce roku 2008 a podobná situace v roce 2006 naznačuje opětovný nárůst pro rok 2009.

Porovnání šetřených případů za rok 2007 a 2008*

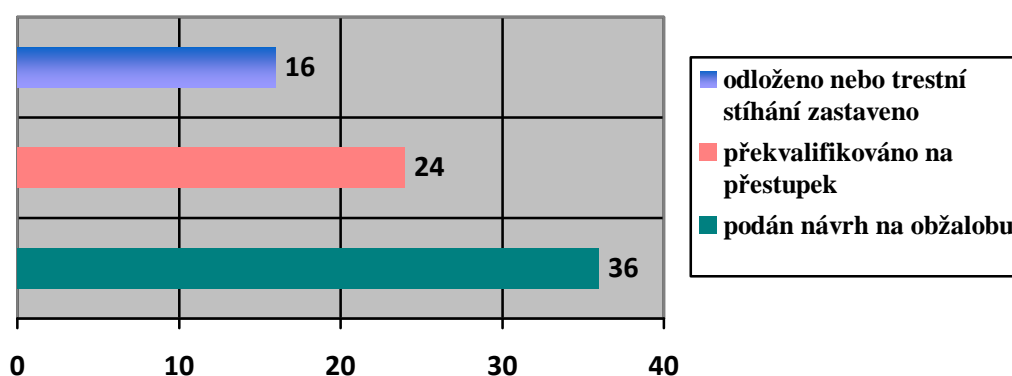
*Zdroj: Moderní psychologie pro právníky

3.5.1. Případy prověřovaných trestných činů

Nejvíce sledované statistiky obecně jsou v rámci Policie ČR ty, které se týkají trestných činů, a to i v problematice domácího násilí. Jak vyplývá z předchozího grafického zobrazení, v roce 2007 bylo evidováno 76 trestních věcí. Z uvedených trestních věcí bylo, po prověření v rámci trestního řízení, 24 věcí překvalifikováno na přestupek a odevzdáno příslušnému správnímu nebo jinému orgánu k projednání (dle § 159a odst. 1

písm. a) trestního řádu) a 16 věcí neskončilo návrhem na podání obžaloby a byly odloženy (dle § 159a odst. 1 trestního zákona) proto, že ve věci se nejednalo o podezření z trestného činu a nebylo možno věc vyřídit jinak (například z důvodu, že soudní znalec konstatoval, že pachatel byl nepřičetný a tudíž není ani trestně odpovědný¹⁴). Nebo státní zástupce již zahájené trestní stíhání ze stejného nebo jiného právního důvodu zastavil. Ze všech prověřovaných, resp. vyšetřovaných, trestních věcí byl tedy v 36 případech podán policejním orgánem návrh podání obžaloby státnímu zástupci.

Ukončení trestního řízení policejním orgánem (%)*

*

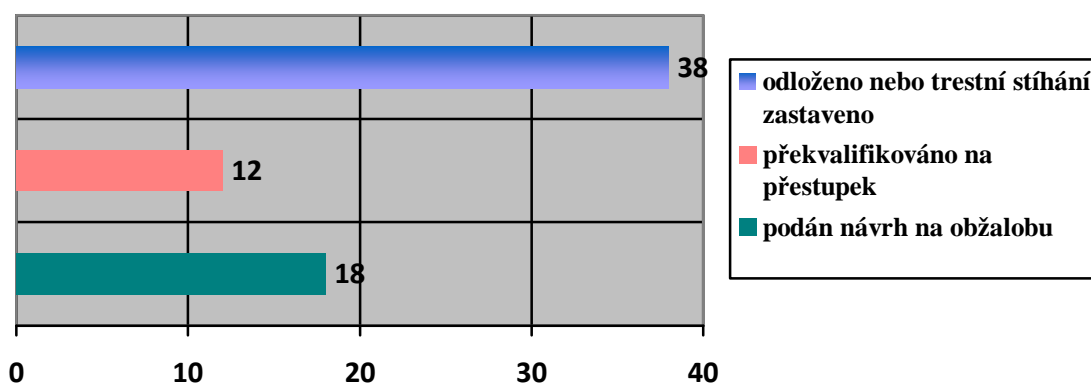
zdroj: informační system evidence trestního řízení PČR Brno

Situace v roce 2008 zaznamenala mírný pokles a jak je již výše, v prvním grafu znázorněno, bylo evidováno celkem 68 trestních věcí, z toho bylo 12 překvalifikováno na přešupek a 38 věcí neskončilo návrhem na podání obžaloby (**zde je třeba uvést, že v 18ti případech nebylo do 31.12.2008 skončeno prověřování v trestním řízení, čili**

¹⁴ Viz. § 12 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů

nebylo ještě policejním orgánem rozhodnuto o případném podání obžaloby či jiném postupu, neboť vzhledem ke složitosti případů se znaky domácího násilí, se průměrná délka přípravného řízení pohybuje v rozmezí 2 – 3 měsíců). Podání obžaloby státnímu zástupci bylo policejním orgánem do 31.12.2008 učiněno v 18ti případech.

Ukončení trestního řízení policejním orgánem (%)*

*Zdroj: informační systém evidence trestního řízení PČR Brno

4. Interdisciplinární spolupráce v řešení problematiky domácího násilí ve městě Brně

Potřebu zabývat se domácím násilím na všech úrovních, tedy i na úrovni komunální politiky, si město Brno uvědomovalo a v roce 2004 se začalo aktivně problematice domácího násilí věnovat zapojením do projektu OPENING iniciovaného městem Vídní a spolufinancovaného Evropskou unií. Zkušenosti získané v rámci projektu přeshraniční spolupráce vyústily dne 24.3.2005 v přijetí usnesení Rady města Brna, v jehož rámci bylo schváleno jako jeden z bodů i prohlášení k problematice domácího násilí. Toto prohlášení bylo východiskem pro další aktivity města, přičemž zmocnění pro koordinaci postupů a aktivit v oblasti řešení problematiky domácího násilí a pomoci jím ohroženým osobám dostal odbor zdravotnictví. Jeho úkolem bylo iniciovat vznik interdisciplinárního týmu Brno a navázání koordinované spolupráce se zástupci příspěvkových organizací, občanských sdružení a státních orgánů, jež se podílejí na pomoci obětem domácího násilí. Mezi státním i nestátními subjekty bylo dosaženo vzájemné shody o nutnosti přistupovat k domácímu násilí komplexně a koordinovaně, což potvrzovaly i zahraniční zkušenosti. První setkání zástupců městských, státních a neziskových organizací, které znamenalo založení Interdisciplinárního týmu k řešení problematiky domácího násilí ve statutárním městě Brně se konalo **dne 11. května 2005**. Při tomto setkání, jehož účelem bylo vzniknout efektivního přístupu k řešení daného problému, **byly take dohodnuty a stanoveny následující cíle:**¹⁵

- vytváření osobních vazeb mezi všemi spolupracujícími institucemi, a tím následně pozitivně ovlivňovat vzájemnou spolupráci a v konečném důsledku maximálně přispívat k naplnění smyslu a cílů, kterými je ochrana obětí domácího násilí a účinný postup proti jeho pachatelům.

---

¹⁵ Mgr. Vladimír Vedra, Mgr. Drahomíra Zemene, Mgr. Iva Koudelková: Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí ve statutárním městě Brně, Magistrát města Brna 2006, s...7-8

- plánovaná možnost vzniku diskusního fóra, na kterém by bylo možné řešit nastalé problémy ve stávající komunikaci a předávat zjištěné poznatky mezi jednotlivými účastníky interdisciplinárního týmu z oboru jejich činnosti. Diskuse na fóru by měla také vytvářet zpětnou vazbu ohledně účinnosti postupu jednotlivých institucí a možných návrhů na zkvalitnění činnosti z jednotlivých kooperujících subjektů.
- zajišťovat lepší informovanost o aktivitách a konkrétních možnostech ostatních institucí, které mohou v rámci řešení předmětné problematiky nabídnout.
- vzájemně poznávat přesnou náplň a rozsah činnosti, včetně vnitřní organizace ostatních participujících složek.
- vytváření provázaného a fungujícího systému péče o oběť a shromáždění seznamu kontaktních osob za jednotlivé instituce ve vytvořeném systému, který by napomohl odstraňovat dosavadní separované řešení jednotlivých zainteresovaných složek a tím by umožňoval pružnou vzájemnou komunikaci při řešení činností spojených s problematikou domácího násilí, zejména s ohledem na specifika v konkrétních situacích.
- vytvářet informační prostupnost výsledků a závěrů práce týmu, a to i na osoby, které se přímo na práci v interdisciplinárním týmu nepodílí, ale jejichž činnost spadá pod některou se zúčastněných institucí, a dále těmto osobám v případě zájmu umožňovat, prostřednictvím zástupců, při setkáních předkládat jejich náměty, návrhy nebo připomínky, které mohou být v rámci činnosti interdisciplinárního týmu přínosné pro další spolupráci, případně naplnění některého z cílů týmu.

Instituce zastoupené v Interdisciplinárním týmu města Brna:

- Magistrát města Brna - Odbor zdravotnictví
- Odbor školství, mládeže a tělovýchovy

- Odbor vnitřních věcí - právní oddělení
- Odbor sociální péče - Oddělení péče o rodinu a děti
- Policie České republiky - Městské ředitelství Brno - Skupina Domácí násilí
- Policie České republiky - Městské ředitelství Brno - Analyticko-právní skupina
- Městská policie Brno – Odbor prevence
- Liga lidských práv - Poradna pro ženy v tísní
- Probační a mediační služba ČR
- Magdalenium, o. s., - zařízení Helena
- Fakultní nemocnice Brno - Psychiatrická klinika
- Bílý kruh bezpečí, o. s.
- Fond ohrožených dětí
- Spondea Brno, o. p. s., Krizové centrum a azylové ubytování pro matky s dětmi
- Úřady městských částí Brna - Oddělení přestupků
- Oddělení sociálních věcí

Interdisciplinární tým se vyvíjel a profiloval postupně, stejně jako postupně se zlepšující možnosti řešení problematiky domácího násilí, která v naší společnosti pozvolna přestává být tabu. V současné době došlo nejen k ustálení personálního složení týmu, ale i k vyjasnění zaměření jeho práce. Tým se schází jednou za 14 dnů. Na setkáních probíhají detailní prezentace činnosti jednotlivých institucí, včetně mapování celkové situace ve městě Brně. Zhodnocují se reálné možnosti boje s domácím násilím za současných podmínek a podnikají se kroky ke zlepšení stavu, ke kterému se snaží interdisciplinární tým svou činností dospět. Jsou to především konkrétní případy, při jejichž řešení se nalézají cesty spolupráce mezi jednotlivými složkami týmu. V dlouhodobé rovině je zpracováván systém forem, možností spolupráce a zejména sjednocení

postupů daných institucí, kdy současně jsou vytvářeny a uskutečňovány projekty, které by zajišťovaly naplnění výše popsaných cílů. Krátce po zahájení činnosti interdisciplinárního týmu byla navázána také spolupráce s městem Ostava, které je možné na základě realizovaného projektu “Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí na komunikativní úrovni” označit za průkopníka tzv. interdisciplinární spolupráce při řešení případů domácího násilí.¹⁶

---

¹⁶ http://www.domacinasili.info/cze/vzdelavaci_aplikace/IDT%20-%20charakteristika.htm

5. Kazuistika

Případ klientky K.

První kontakt byl koncem měsíce května 2007, klientka se dostavila k osobní konzultaci do krizového centra SPONDEA bez předchozího objednání, tedy nízkoprahově. Kontakt dostala od Policie České republiky, 4. oddělení obecné kriminality – skupiny Domácí násilí. Ze vstupního pohovoru byly zjištěny základní informace, kdy klientka uváděla pracovní neschopnost po fyzickém napadení manželem, měla viditelné poranění v obličeji. V minulosti byla již třikrát fyzicky napadena manželem, který ji navíc ponižuje, uráží, a to zejména v opilosti útočnicka. Klientka má 2 děti z předchozího vztahu, obě žijí ve společné domácnosti s ní a novým manželem a jsou svědky násilí. V současné době je manžel podmíněčně odsouzen, ale ne za násilný trestný čin. Klientka je toho času na útěku z domova. Klientce byla nabídnuta pomoc ve formě právního a psychologického poradenství, a to i dětem. Současně byla informována o existenci institute vykázaní a dalších možnostech řešení její situace. S klientkou byl probrán její bezpečnostní plán.

Další vývoj případu:

Klientka byla opětovně před další konzultací na krizovém centru fyzicky napadena manželem. Stalo se to na veřejnosti, kdy přihlížející lidé přivolali Policii České republiky. Případ standartně předán na skupinu Domácí násilí, bylo rozhodnuto o zákazu vstupu manžela do společného obydlí, čímž se klienta stává i z titulu vykázaní klientkou intervenčního centra. Další práce s klientkou pokračovala ve společném vypracování návrhu na předběžné opatření, které se klientka rozhodla podat k soudu (spolupráce s právníkem). Klientce byla poskytována psychologická podpora pro obavy z další reakce manžela, který ji neustále kontaktoval prostřednictvím mobilního telefonu. Zasílal výhružné sms zprávy, vyhrožuje dalším násilím a pronásledováním. Střídavě s uvedeným jí ve zprávách píše, že ji miluje a že se na ni těší. Počet zaslaných sms zpráv zaslaných klientce ze strany manžela dosahuje počtu až 70 za den. Nutnost psycholo-

gického doprovázení a podpora klientky v tenzi, způsobené sms zprávami, ale i neustálým prozváněním mobilního telefonu. U klientky se projevují psychosomatické obtíže – zvracení, bolesti břicha. Dochází i na právní poradenství v souvislosti s rozvodem a vypořádáním společného jmění manželů a bytové otázky.

Navazující psychologická péče:

Požádala o ni sama klientka s cílem pomoci zvládnout pro ni zátěžovou situaci. Přitom sděluje, že se nejedná o její první vztah s násilníkem. I v předchozím manželství docházelo k domácímu násilí, proto bylo manželství. K tomu všemu také popsala traumatizující zkušenosti z dětství, kdy byla sexuálně zneužívána. I obě děti (školního věku) klientky byly přijaty do psychologické péče přímo v zařízení (Krizové centrum pro děti), kde s nimi pracuje psychologka. Obě děti nezávisle na sobě referují o symptomech, které odpovídají reakci na závažné stresující životní trauma (zkušenost). Udávané symptom, o kterých děti hovořily, patřilo zhoršení prospěchu ve škole, a to v důsledku snížení pozornosti, vracející se vzpomínky an traumatizující události (“pořád musím myslet na to, jak jsem viděla mamku ležet v kuchyni na zemi”), a další příznaky zvýšené úzkosti a vzrušivosti, k tomu obtíže se spánkem (časté probouzení, noční můry), nenadále zhoršení nálady, podrážděnost, zvýšená bdělost, motorický neklid a také se u nich objevovala zvýšená pohotovost k úlekové reakci. Při další práci s dětmi a jejich matkou vychází najevo nedostatečnost vzájemné komunikace mezi nimi, tuto skutečnost reflektují především děti. Matka si posléze uvědomuje a připouští svoje počáteční zahlcení problémem, odrážejícím její vlastní trauma z dětství, a v té souvislosti i nedostatek prostoru pro děti, což mělo pravděpodobně vliv jak na utváření se situace ve vzájemné komunikaci, tak i její následné zpracování všemi zúčastněnými.

Další vývoj případu:

Po uplynutí desetidenní lhůty vykazání vydal Městský soud usnesení, kterým rozhodl o dalším zákazu vstupu pro násilného manžela do společného obydlí na jeden měsíc. V této fázi je klientka rozhodnuta vztah definitivně ukončit a se svým advokátem sepisují žalobu na rozvod. Ještě za trvání manželství se snaží zúžit společné jmění

manželů, protože manžel díky svému chování rodinu velmi zadlužuje, sází a bere si půjčky bez vědomí své manželky. Ani v podnikání se mu moc nedaří. Přesto klientka nedá na doporučení, aby se kontaktu s manželem vyhýbala, spolupráci s ní je někdy velmi obtížná, navštívila ho v místě jeho podnikání. Zde take došlo k dalšímu fyzickému napadení sexuální povahy. Bohužel tato událost velmioživila její nepříjemné zážitky z dětství a událost s ní otrásla, vracejí se depresivní stavy a stavy velké úzkosti. Po uplynutí jednoho měsíce se klientka rozhodla podat, s ohledem na další napadení manželem, opět předběžné opatření k soudu na opětovné prodloužení doby zákazu vstupu jejímu manželovi. Mezitím policie vhodnotila poslední fyzické napadení jako přestupek. S klientkou se společně pracuje na vypracování nového návrhu na předběžné opatření, které klientka sama na soud podává. Po tomto okamžiku klientka přestává do krizového centra docházet a nadále nespolupracuje ani s psycholožkou, a přestože o psychologickou péči sama stála, tak bez udání důvodu spolupráci ukočňuje. Další kontakt sama klientka vyhledala až v situaci, kdy se blížila doba skončení předběžného opatření, přišla s opětovným požadavkem o právní konzultaci za účelem sepsání dalšího předběžného opatření. Ohrožení ze strany manžela údajně stále trvá. Vypracováno tedy společně další předběžné opatření, kterému Městský soud opět vyhověl. Klientka po telefonu děkuje za pomoc, což znamená pro danou chvíli ukončení spolupráce.

Stěžejní body případu:

Vykázání, to byl první moment, který rozjel celou situaci. Dále nabídnutí poradenství, především jeho nabídka v pravý čas, a to jak právní, tak i psychologické. Důležitá byla právě tato kombinace, kde se dokonale setkala nabídka s poptávkou. Vývoj případu nic nebrzdilo, klientka využila všech dostupných a nabízených možností, které jí zákon a sociální služby nabízí. Z hlediska psychologického pohledu si však ještě plně neuvědomovala, jak její traumatická zkušenost v dětství ovlivňuje její dospělý a partnerský život. Z hlediska dalšího vývoje případu zůstává otázkou míra závislosti klientky na manželovi, kontakt s ním vyhledávala ze zjištěných důvodů jako např. půjčení auta, platba za telefon apod.

Výstupy z práce s traumatizovanou klientelou:

Potvrdilo se opakované zjištění, že trauma typu sexuálního zneužití způsobené v dětství hluboce narušuje další psychosexuální vývoj daného člověka, přičemž u takového člověka je velká pravděpodobnost výskytu partnerských problémů, zejména sklon opakovaně vstupovat do násilných vztahů, kde se opakovaně stávají obětí násilí. Jakmile klientky zvládnou prvotní nápor stresu a situace je jakžtakž uklidní, přestanou pravidelně docházet a již dále nemíní pracovat na svých traumatických zkušenostech. Bohužel tak nedořeší plno dalších problematických okolností svého vztahu. Zůstávají tak v bludném kruhu s velkou pravděpodobností mohou opět vstoupit do dalšího násilného vztahu.¹⁷

---

¹⁷ Elektronický sborník konference k domácímu násilí ze dne 14.11.2007, Střední policejní škola MV v Brně

Závěr

Problematika domácího násilí je stále více diskutovanou oblastí a hledí se na ni jako na celospolečenský problém. Je vyvíjena řada aktivit k eliminaci tohoto problému. Přitom v současné době nejde již jenom o činnost neziskových organizací, na řešení problému se podílejí i státní organizace a instituce. Každý si může všimnout dnes již poměrně rozšířených létáčků upozorňujících na problematiku domácího násilí ve zdravotnických zařízeních, ale i na úřadech nebo i venku na různých reklamních plochách. Stále to však neznamena, že bychom situaci osob ohrožených domácím násilím mohli označit za bezpečnou. Je třeba si uvědomit, že mimo tato opatření ze strany státu a neziskových sdružení je také bezpochyby potřeba aktivní činnosti společnosti. Ta musí být k tomuto tématu rozhodně více otevřená a připravená se k násilí správně postavit vždy, když s ním přijde do styku. Za tím vším stojí výzva pro každého z nás, naučit se sebejistě a rozhodně jednat v okamžiku, kdy už se s tímto jevem setkáme nebo se sami dostaneme do spirály násilí. Díky reakci našeho okolí a nás samotných pak snad dodáme odvahu i dalším obětem a účastníkům domácího násilí, kteří pochopí, že se nejedná nikoliv o záležitost soukromou, ale především o záležitost každého jednoho z nás. V našich domácnostech žijí a vyrůstají děti, které tvoří budoucí potenciál společnosti, nemůže nám být jedno jak vyrostou. V dospělosti u nich může docházet k transgeneračnímu přenosu chování. Společným cílem by nám měla být snaha zabránit tomu, aby se z lidí stávaly oběti či pachatelé domácího násilí.

Hovořím z vlastní praxe policisty, že lidé jsou spíše lhostejní k tomu, co kolem sebe vidí. V období od září roku 2007 do ledna roku 2008 jsem měl tu příležitost aktivně se podílet v rámci studijního pobytu na činnosti specializovaného pracoviště Policie České republiky – skupině Domácí násilí. V rámci služeb jsem se zapojil do výjezdů na místo činu, prováděného šetření, vykazování i na zahájení trestního stíhání. Během vykonávané odborné praxe na tomto pracovišti mi byly velmi užitečné znalosti, které jsem získal studiem sociální pedagogiky. Vyzkoušet jsem si jejich aplikaci v praxi a rovněž mi umožnily lépe komunikovat s lidmi. Mohu upřímně říci, že se jedná o práci náročnou a často velmi složitou. Problematiku jednak upravuje celá řada právních předpisů, přičemž souběžně muselo být řešeno a několik skutkově složitých věcí a v každé z nich máte odpovědnost za osudy lidí. Velmi častá je nízká podpora a ochota ze

strany svědků, kteří raději nic neviděli, neslyšeli anebo své sousedy vlastně vůbec neznají a nestarají se o ně. V podstatě se pak může stát, že policista kvůli nespolupráci ostatních prvků nemůže dostatečně využít svá zákonná oprávnění. V praxi to docházelo až do situace, kdy oběť domácího násilí, v jejímž zájmu policista koná, se postavila v průběhu trestního řízení na stranu násilníka. Naštěstí pro dobro věci, se většinou dařilo vyhledat důkazy dostačující soudu, aby si utvořil správný náhled a rozhodl v zájmu oběti.

Stejně jako u jiných případů a situací v životě, i zde se občas vyskytují lidé, kteří překrucují fakta a sebevědomě tvrdí, že jsou oběti domácího násilí. Za jejich vypočítavostí se skrývá msta partnerovi či získání prospěchu. Netají se tím, že to potřebují k rozvodovému řízení u soudu, aby při rozhodování o svěření dítěte do péče nebo o právu užívat byt, mohly doložit, že na polici podali oznámení. Samotné zaevidování oznámení a získání kopie protokolu o jeho zaevidování je pro ně pak mnohem důležitější než nabízená pomoc, přičemž je až neuvěřitelné poslouchat o jejich dlouholetém týrání ze strany partnera, které vidí např. v partnerově rozdílném pohledu na výchovu dětí, nebo ještě v banálnějších případech jako v partnerově chrápání apod. Více než cokoli jiného taková oznámení připomínají spíše praní špinavého prádla a sbírání bodů např. v rozvodových řízeních.

Na závěr bych snad vyslovil přání, aby se v České republice dařilo stále lépe účinně potlačovat násilí, a to nejen v rodině, aby lidé pocítovali větší důvěru ve státní orgány včetně policie, která dle mého přesvědčení je nyní schopna účinně pomoci. A přestože potlačení násilí nelze vytyčit jako jednorázový projekt, který je uskutečnitelný během několika měsíců či let, lze do budoucna vzhlížet s nadějí, že pokud se naučíme aktivně vystupovat proti násilí, že jednou mezi lidmi bude násilí méně. Tedy méně obětí a pachatelů.

Resumé

Cílem mé práce bylo zpracovat dané téma, vzhledem ke stanovenému rozsahu stručně, ale tak, aby byly popsány podstatné body týkající se problému domácího násilí, tzn. pojem, příčiny vzniku a fáze vývoje, kterými prochází a které se bez vnější pomoci stále opakují v bludném kruhu. Obsah práce je dále zaměřen na shrnutí současné legislativní ochrany v oblasti domácího násilí. A neméně pozornosti jsem věnoval i praktickému příkladu řešení problematiky prezentovaném na činnosti specializované skupiny Policie České republiky při Službě kriminální policie a vyšetřování, jejíž činnost jsem doplnil statistickými údaji z šetřených případů domácího násilí ve městě Brně za období roku 2007 a 2008. Cílem mé práce bylo především poskytnout základní informace o problému a příčinách jeho vzniku, nastínění současných možností legislativy a její praktické využití při práci Policie České republiky ve městě Brně na vytvořeném modelu specializované skupiny Domácí násilí a interdisciplinární spolupráce.

Anotace

Cílem této práce je charakterizovat problematiku domácího násilí, příčiny vzniku a jednotlivé vývojové fáze. Obsah je dále zaměřen na možnosti prevence a ochrany před domácím násilím a dále na působnost Policie České republiky, obecné postupy při zjištění případů, které vykazují znaky domácího násilí prezentovaných na specifickém způsobu řešení problematiky domácího násilí v Brně, doplněné statistickými údaji za vybraná období z doposud řešených případů.

Annotation

The objective of my bachelors work is to characterize problems of domestic violence, reasons of their origin and individual evolutionary phases. The subject of this work is also aimed to prevention and protection possibilities in face of domestic violence and the activity of Czech Republic Police, general procedures for events detection, which shows the evidence of domestic violence, presented on the specific issues solution of domestic violence in Brno, supplemented with statistic data on investigated events within particular periods till now.

Klíčová slova

Domácí násilí, komunikace, stalking, Policie České republiky, interdisciplinární spolupráce, týrání, vykázaní

Keywords

Domestic violence, communication, stalking, Czech republic Police, interdisciplinary cooperation, torture, eviction

Použitá literatura

- 1) Zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- 2) Zákon číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- 3) Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím ve znění pozdějších předpisů.
- 4) Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů.
- 5) Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod

- 6) Buskotte A.: Z pekla ven, žena v domácím násilí, Nakladatelství Computer Press Brno 2008, ISBN 978-80-251-1786-6
- 7) Conwayová H. L.: Domácí násilí, Albatros, Praha 2007, ISBN 978-80-00-01550-7
- 8) Čírtková L.: Forezní psychologie, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2004, ISBN 80-86473-86-4
- 9) Čírtková L.: Moderní psychologie pro právníky, GRADA, Praha 2008, ISBN 978-80-247-2207-8
- 10) Gjuričová Š., Kocourková J., Koutek Jiří: Podoby násilí v rodině, Nakladatelství Vyšehrad, Praha 2000, ISBN 80-7021-416-3
- 11) Martinková M., Macháčková R.: Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Vydavatelství Kufr 2001, ISBN 80-86008-98-3
- 12) Mufsonová S., Kranzová R.: O týrání a zneužívání, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1996, ISBN 80-7106-194-8

- 13) Poněšický J.: Agrese, násilí a psychologie moci, TRITON, Praha 2005, ISBN 80-7254-593-0
- 14) Šedivá M., Vitoušová P.: Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí na komunitní úrovni, Bílý kruh bezpečí 2005, ISBN 80-239-5441-5
- 15) Vedra V., Zemene D., Koudelková I.: Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí ve statutárním městě Brně, Magistrát města Brna, Brno 2006
- 16) Voňková J., Spoustová I.: Domácí násilí v českém právu z pohledu žen, proFem, Praha 2008, ISBN 978-80-903626-7-3
- 17) Šámal P., Púry F., Rizman S.: Trestní zákon. Komentář II. Díl. 6. Doplněné a přepracované vydání, Praha 2004, ISBN 80-7179-896-7

Prameny:

- 18) Časopis Sociální práce 2/2006, Téma: Domácí násilí
- 19) Kontakt s obětí domácího násilí – Manuál pro lékaře, BKB 2003, ISBN 80-86284-44-1
- 20) MPSV: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovnice a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, o.s. 2006, ISBN 80-86878-50-3
- 21) Časopis Sociální práce 2/2006, Téma: Domácí násilí
- 22) Studie Domácí násilí – přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích, Bílý kruh bezpečí 2002
- 23) Sborník příspěvků českých a zahraničních odborníků: Domácí násilí – záležitost nikoli soukromá, Nadace ROSA, 1997

Internetové odkazy:

- 24) <http://www.bkb.cz>
- 25) <http://www.donalinka.cz>
- 26) <http://www.spondea.cz>
- 27) <http://www.domacinasili.info>

Přílohy

PŘÍLOHA č . 1 – kartička se základními kontakty a informacemi pro oběti domácího násilí

PŘÍLOHA č. 2 – kartička s instrukcemi pro policisty při výjezdu k incident se znaky domácího násilí

PŘÍLOHA č. 3 – trestněprávní kvalifikace a možnosti potrestání pachatele stalking v České republice v novele trestního zákona účinné od 1.1.2010

PŘÍLOHA Č. 1 – Kartička se základními kontakty a informacemi pro oběti domácího násilí

<p>TÍŠŇOVÁ VOLÁNÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> ► Univerzální tísňová linka ☎ 112 tísňová linka ► Police ČR ☎ 158 tísňová linka ☎ 974 624 001-4 skupina domácí násilí, Brno, 974 624 006-12 Běhounská 1 (provoz 6.00-22.00) ► Zdravotnická záchranná služba JMK ☎ 155 tísňová linka ☎ 545 113 152 operační středisko ► Městská policie Brno ☎ 156 tísňová linka <p>KRIZOVÁ CENTRA (BRNO) pro osoby ohrožené domácím násilím</p> <ul style="list-style-type: none"> ► Krizové centrum pro děti a mládež, Sypka 25 ☎ 541 235 511 nonstop ► Krizové centrum při FN Brno-Bohunice, Jihlavská 20, Brno ☎ 532 232 078 nonstop ► Středisko sociální pomoci dětem, Hapalova 4, Brno ☎ 541 229 298 ☎ 549 272 850 ► Magdalenium, neveřejná adresa ☎ 776 718 459 	<p>AZYLOVÁ UBYTOVÁNÍ (BRNO) pro osoby ohrožené domácím násilím</p> <ul style="list-style-type: none"> ► Spondea Brno, Sypka 25, Brno, (dětí, matky) ☎ 541 235 511, mobil: 608 118 088 ► Magdalenium, neveřejná adresa, (ženy, matky), pobytový program s psycho-soc. právním poradenstvím ☎ 776 718 459 ► Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísni, Stankova 47, Brno ☎ 549 210 182-3 ► Armáda spásy – azylový dům Josefa Korbela, Mlýnská 25, Brno ☎ 543 212 530 ► Na počátku, Soběšická 60, Brno, (těhotné ženy) ☎ 548 221 405 ► Domov pro matky s dětmi, T. Novákové 62a, Brno ☎ 541 227 896 ► Domov pro matky s dětmi, Heyrovského 11, Brno ☎ 546 210 763 ► Ubytovna pro přechodný pobyt, Koniklecova 5 ☎ 547 210 786 (pro matky, otce s dětmi) ► Dám sociální prevence, Podnášepní 20, Brno ☎ 543 255 522 	<p>TELEFONICKÁ A PORADENSKÁ POMOC V BRNĚ pro osoby ohrožené domácím násilím</p> <p>DONÁ Centrum Brno, Sypka 25, Brno ☎ 739 078 078 nonstop</p> <p>Liga lidských práv, Bratislavská 31, Brno ☎ 737 834 345 8.30-22.00 ☎ 545 245 996 9.00-17.00</p> <p>Bílý kruh bezpečí, Slovinská 41, Brno úterý 17.00 – 20.00 ☎ 541 218 122</p> <p>Manželská a rodinná poradna, Brno (linka 5P) Buzkova 43, Brno ☎ 548 538 338</p> <p>Táborská 198, Brno ☎ 548 539 271 8.00-17.00</p> <p>Sejkorova 6, Brno ☎ 548 426 611</p> <p>Starobrněnská 7, Brno ☎ 542 214 547</p> <p>Opustěná 7/2, Brno ☎ 545 244 366</p> <p>Poradna pro děti, mládež, rodinu, Žitkova 59, Brno ☎ 606 115 581</p> <p>Linka naděje ☎ 547 212 333 nonstop</p> <p>► pro děti Linka bezpečí dětí a mládeže, (bezplatná linka) ☎ 800 155 555 nonstop</p> <p>Modrá linka ☎ 549 241 010 9.00-21.00</p> <p>Fond ohrožených dětí, pobočka Brno, Francouzská 58, Brno ☎ 545 215 105 (po 8.30-17.30, pá 8.00-12.30)</p> <p>► pro seniory Senior linka ☎ 800 200 007 nonstop</p>
<p>ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ (BRNO)</p> <ul style="list-style-type: none"> ► Lékařská služba první pomoci ☎ 542 216 511, 533 302 396 (dětí) Žerotinovo nám. 4/6, Brno „Bílý dům“ ☎ 545 538 538 (pro dospělé), Ponávka 6, Brno ► Nemocnice ☎ 532 234 111 Dětská nemocnice při FN Brno, Černopolsní 9, Brno ☎ 532 231 111 FN Brno-Bohunice, Jihlavská 20 ☎ 543 165 111 Nemocnice Milosrdných bratří, Pohní 3, Brno ☎ 545 538 111 ÚN Brno, Ponávka 6, Brno ☎ 543 181 111 FN u sv. Anny v Brně, Pekařská 53 ☎ 548 123 111 Psychiatrická léčebna, Hůskova 2 ► Polikliniky ☎ 533 302 111 Centrum dětských odborných zdravotnických služeb, Žerotinovo nám. 4/6 ☎ 541 552 473 Poliklinika Zahradníkova 2/8, Brno poradna pro osoby ohrožené DN (7.30–16.00) ► Lékařská pohotovostní služba (nonstop) ☎ 545 424 815 Lékárna a prodejna zdrav. potřeb, Koliště 47, Brno ☎ 542 216 388 Lékárna Na Koblížně, Koblížná 7 	<p>BEZPEČNOSTNÍ PLÁN pro osoby ohrožené DN</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Snažte se rozpoznat situace, kdy se schyluje k násilí a opusťte v takovém případě rychle místnost/byt. ✓ Pokud se Vám nepodaří opustit byt, rozmyslete si, která místnost je pro Vás nejbezpečnější, kde se můžete zavítat a přivolat pomoc. ✓ Snažte se vyhnout místnostem bez okna a místům, kde se mohou nacházet věci použitelné jako zbraně (kuchyň, dílna, garáž, apod.). ✓ Naučte své děti, že pokud se násilná osoba začne chovat nebezpečně, jejich jedinou povinností je dostat se do bezpečí. Učiňte jim bezpečné místo, případně s nimi postup nacvičte. ✓ Naučte se zazpaměť doležlá telefonní čísla, naučte je i svoje děti. ✓ Zjistěte místa, kam se můžete kdykoli uchýlit (policie, záchranná služba, benzínové nonstop stanice, sousedé). ✓ Připravte si nenapadnou tašku se základními doklady (IDř rodný list, Váš dítě, kartičky zdravotní pojišťovny, pasy a migrační dokumenty, lékařské předpisy, léky, brýle, lékařské a policejní záznamy, deník, důkazy o domácím násilí, bankovní karty, kreditní karty, šekovou knížku, najemní/kupní smlouvu k bytu, doklady k vozidlu), náhradní oblečení, hračky dítěti, peníze. Zvažte, zda můžete tašku svěřit sousedům, či ji nechat u příbuzných, v práci. ✓ Pokud máte důvěru ve své sousedy, svěřte se jim se svým trápením a domluvte s nimi heslo/známení, při kterém zavolají policii. Stejně tak je požádejte, aby přivolali policii vždy, pokud uslyší z vašeho bytu křik, rány, pláč dítěte. ✓ Nenechávejte si své problémy pro sebe, snažte se o své situaci mluvit se svou rodinou, přáteli. <p>Život a zdraví jsou to nejdůležitější co máme a dostali jsme je pouze jednou!</p> <p><small>Vyplňte listy bez zranění MMR se získají v ČR pro každé DN v roce 2002</small></p>	<p>INFORMACE PRO OSOBY OHROŽENÉ DOMÁCÍM NÁSILÍM</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Domov pro Vás není místem bezpečí? ✓ Váš partner/osoba blízká Vás uraží, ponižuje, fyzicky napadá, ničí Vaše věci? ✓ Přicházíte o kontakty se svou rodinou, přáteli? ✓ Váš partner/osoba blízká usiluje o to, abyste na něm byli / a finančně i jinak závislá? ✓ Vyzaduje na Vás proti Vaší vůli sex nebo sexuální praktiky, které Vám nejsou příjemné? ✓ Snaží se Vás ovládat pomocí manipulace s Vašimi dětmi? ✓ Útoky na Vaši osobu mají stoupající tendenci? ✓ Po jednotlivém útoku se partner/osoba blízká snaží omlouvat, slibuje, že se to nebude opakovat? <p>V tom případě můžete být osoba ohrožená domácím násilím!</p> <p>Na páchnání domácího násilí nemá vliv společenské postavení, vzdělání, náboženství, národnost či závislost. Násilní mohou být lidé bez ohledu na pohlaví či věk. Osobou ohroženou domácím násilím mohou být ženy, muži, děti, senioři, zdravotně postižení.</p>

PŘÍLOHA č. 2 – kartička s instrukcemi pro policisty při výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí

sara dn
pomůcka pro policisty

sara dn

3x5 otázek
na rizikové faktory

OTÁZKY ke zjištění rizika eskalace domácího násilí

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí (dále jen dn) je především fyzické, psychické anebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

KLÍČOVÉ ZNAKY DN

- 1) OPAKOVÁNÍ A DLOUHODOBOST** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. *Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PČR, na úrazy apod.*
- 2) ESKALACE** – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. *Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) JASNÉ A NEZPOCHYBNITELNÉ ROZDĚLENÍ ROLÍ** na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácími násilím nejsou vzájemně napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. *Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) NEVEREJNOST** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. *Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

sara dn

SOUBOR RIZIKOVÝCH FAKTORŮ KE ZJIŠTĚNÍ HROZBY BUDOUČÍHO DN

V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořídit záznam zvukový.

K vyhodnocení budoucího možného rizika dn použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohroženou osobu.

Například:

- přivolejte další policisty
- zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PČR
- po 1. 1. 2007 zvažte „vykázání“ podle zákona č. 135/2006 Sb.
- doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo
- poučte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu
- informujte OSPOD o dětech v rodině
- předejte ohrožené osobě kontakt na DONA linku

Tento dokument vydává Býlí knih bezpečí, o.s. v rámci projektu „Regionální podpora informačnosti o nerespektování práva na bezpečí“, projekt financovaný Evropskou unií a státním rozpočtem České republiky.

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBĚ

ODDÍL 1

- 1) Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní
- 2) Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů
- 4) Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBEČNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

- 1) Dopouští se obecné kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech
- 5) Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoout, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranu chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností
- 5) Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

www.donalinka.cz – www.bkbt.cz – www.domacinasili.cz
Copyright © 2005 P. R. Kropp, S. D. Hart & H. Bollfrage – Copyright © 2006 Býlí knih bezpečí, o.s.
Kopírování, reprodukce a opätování přenos jakýmkoli způsobem jsou zakázány mezinárodním právem.

PŘÍLOHA Č. 3 – Trestně právní kvalifikace a možnosti potrestání pachatele stalkingu v České republice v novele trestního zákona účinné od 1.1.2010

“§ 352

Nebezpečné pronásledování

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,*
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*
- e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,*
- b) se zbraní nebo*
- c) nejméně se dvěma osobami.”*